

L'entrevista
Ricard Ruiz Garzón Escriptor i periodista especialista en literatura

Lluís Martínez

“Em va colpir la mirada dels que discriminen els malalts”

Com és que es va interessar per l'esquizofrènia?
El meu millor amic es va suïcidar. Quan vaig voler saber-ne les causes, vaig trobar indicis que em van portar cap a aquesta direcció...

I va fer un llibre de testimonis...

Volia fer una novel·la. Però vaig començar a entrevistar gent, afectats d'esquizofrènia sobretot, per documentar-me. Vaig veure que el que m'explicaven era molt més interessant del que m'imaginava. I a més, no hi havia llibres que donessin veu als afectats.

Què el va colpir més quan buscava testimonis?
La mirada.

La mirada?

La mirada del malalt quan passava per una crisi. Era una altra persona. Però encara em va colpir més la mirada dels altres.

Com? Quins altres?

La mirada dels que no estan malalts. Jo vaig escriure i dirigir una obra teatral que protagonitzaven uns malalts mentals. Resulta que uns mesos abans havia dimitit d'un lloc de responsabilitat en una entitat financera que becava aquell taller teatral. Mentre assajàvem va arribar-hi un representant de l'entitat...

Una situació dramàtica...

Quan em va veure a l'assaig va posar la mirada d'aquell que, de sobte, hi cau. D'un que pensa: "Ara ho entenc tot. A tu et passa alguna cosa". Era una mirada dura, de discriminació. Que és la que senten els malalts cada dia.

Què va aprendre amb aquest llibre?

Que hi ha un món molt proper, el de la malaltia mental, al qual li girem l'esquena.

Per què?

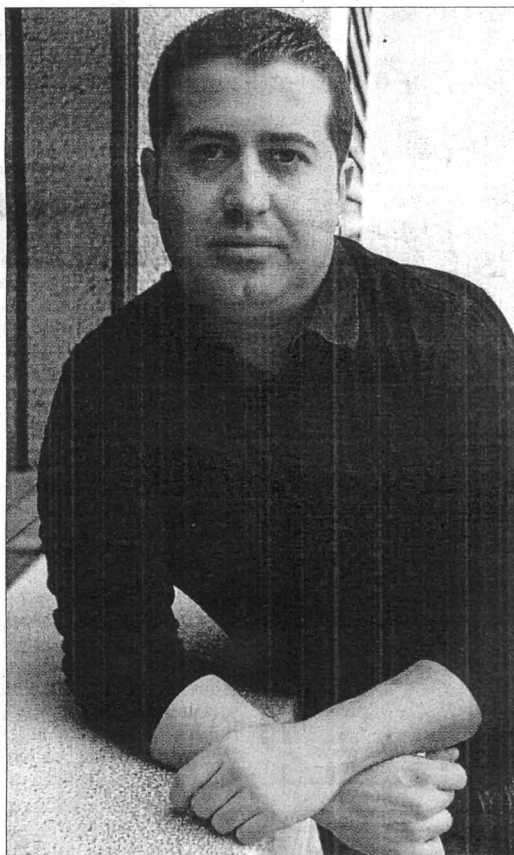
Per por. Hi ha molt de prejudici, tabús, mites... Jo vaig voler trencar amb aquest estigma.

I què va trobar?

Que es considera la malaltia mental com el factor principal del malalt, quan és un accident. Sembla com si tot el que senti, pensi o raoni estigués contaminat i sota sospita...

No és així?

No. Quan trenques la barrera veus que hi ha gent que té moltes coses a explicar, i que han passat per experiències que els converteixen en herois. Ells i les seves famílies viuen una situació complicada cada dia i se'n surten. Tots en podem aprendre, d'aquesta conducta.

JORDI GARCIA

PERFIL Una experiència vital colpidora va portar el periodista Ricard Ruiz Garzón (Barcelona, 1973) a elaborar un llibre en el qual dona veu als malalts d'esquizofrènia, que no esquizofrènics, com ell remarca. El llibre va sortir fa uns anys en castellà amb el nom *Las voces del laberinto* i ara apareix en una versió revisada i enriquida amb el nom *Esquizo* (La Campana). Són deu històries de persones que lluiten contra una malaltia greu escrites amb un llenguatge amb gran valor literari.

Quins mites persisteixen sobre la malaltia mental?
Associar la malaltia mental amb la violència. La freqüència de malalts violents és la mateixa que hi ha en la resta de la població. Fins i tot menys, si estan medicant-se.

La malaltia mental és per a tota la vida?

Segon mite. De moment no té curació, però hi ha un terç de persones que se'n surten. Hi ha un altre terç que entrena i surten. Només hi ha un terç que hi queden atrapats. El fet, però, és que entre un i dos terços poden fer una vida compensada.

Diu que molts artistes i creadors pateixen malalties mentals...

Mite romàntic: per ser artista has d'estar una mica boig. No és cert. El talent no té res a veure amb la malaltia. Si tens talent, pots transformar el patiment en art, però res més.

Encara estem lluny de l'acceptació social de la malaltia, oi?

Amb la sida i altres malalties excloents sempre ha aparegut un famós que s'hi ha significat a favor. Això no passa amb la malaltia mental. Hi hauria d'haver gent famosa que assumissin que ells o el seu entorn pateixen aquest problema.

Ho creu possible?

La sida en poc temps ha passat del rebuig a l'acceptació. Hem passat d'utilitzar el terme despectiu *sidós* a dir *malalt de sida*. En canvi, continuem dient esquizofrènic, no malalt d'esquizofrènia.

La correcció política...

No. L'esquizofrènia és una malaltia, un accident en la vida. Si li diem esquizofrènic a una persona, estem dient que tota la seva vida està limitada. El dia que deixem de dir-l'hi s'haurà acabat l'estigma.

Defenso els fàrmacs. Són necessaris i el millor que tenim, però no solucionen el problema. Només deixem de veure'l

Per què costa tant destruir els recels cap a la malaltia mental?

Portem molts segles convivint-hi. La malaltia mental està molt arrelada. A més, la por a la bogeria la tenim tots. Segons l'OMS, una de cada quatre persones pateix algun trastorn mental a la seva vida. Per això hauríem de lluitar més.

Lluitar? Com?

Primer, hem de conèixer els malalts mentals i no quedar-nos amb els estereotips. Segon, les comunitats terapèutiques han de fer molta feina de divulgació als mitjans. I tercer, hem de millorar les condicions de vida dels malalts. Fa anys es va treure la gent dels psiquiàtrics... però per donar-los, només, pastilles.

No creu en els fàrmacs?

Els defenso perquè són necessaris i són el millor que tenim, però no solucionen el problema. Senzillament, deixem de veure'l. Hauríem d'aconseguir com a societat que la part terapèutica funcionés. Si no tens mitjans, només queda la visita al psiquiatre cada tres mesos perquè et gradui la dosi. L'administració hi hauria de fer més.